

Motion till riksdagen

1990/91:Ub65

av Jan Fransson m.fl. (s)

med anledning av prop. 1990/91:87

Näringspolitik för tillväxt

Regeringens proposition 1990/91:87 syftar till att få fart på Sverige. De kraftfulla investeringar i infrastruktur och utbildning som nu föreslås tror vi kommer att främja företagets konkurrenskraft och öka tillväxten i ekonomin i sin helhet.

Från ett västsvenskt perspektiv hälsar vi med tillfredsställelse de satsningar som föreslås på en utbyggd kollektivtrafik, dubbelspår på Västkustbanan, motorvägutbyggnad i Halland samt förbättringar av E 3:an. Samtidigt måste vi peka på transportsystemets stora brister i Västsverige, som i hög grad försvårar näringslivet, särskilt industrins utveckling. Inför det ökade samarbetet med Europa utgör dessa brister ett påtagligt problem. Till detta kommer att Västsverige tillsammans med Sydsverige är landets värst utsatta region för miljöföroreningar bl. a. till mycket stor del orsakad av trafiken.

Därför hade det varit önskvärt med en ännu kraftigare satsning på de västsvenska högskolorna. Visserligen erhåller universitetet i Göteborg och Chalmers tekniska högskola samma typ av förstärkning (genom utbyggnad av naturvetar- och civilingenjörsutbildningen) som andra motsvarande högskolor i Sverige, men för mellaningenjörsutbildning tillförs dock inga ytterligare resurser vare sig till Chalmers eller till de nya mindre högskolorna i Västsverige, dvs. högskolorna i Borås, Halmstad, Skövde samt Trollhättan/Uddevalla.

Därtill skall läggas den omständigheten att Västsverige rymmer tre av rikets nyaste och minsta högskolor (Halmstad, Skövde och Trollhättan/Uddevalla), som från strukturell synpunkt är i stort behov av utveckling. Till yttermera visso framgår av propositionen att de västsvenska högskolorna av sina små medel skall bidra till finansieringen av den föreslagna reformen. De mindre högskolorna i Västsverige skulle behöva bli bättre rustade inför det västsvenska näringslivets stora behov av utvecklingsresurser i form av högre utbildning.

Den västsvenska regionen

Västsverige som region är därtill långt ifrån problemfri. Således har utredningar under flera år påvisat mer eller mindre latenta strukturproblem i Västsverige, bl.a. ett mycket starkt beroende av mogna industrisektorer. Det finns flera regionala översikter, bl.a. storstadsutredningens analys av

Göteborg och Västsverige samt ERUs analys av den regionala utvecklingen under 1990-talet, som ger starka skäl till farhågor för den fortsatta utvecklingen i västra Sverige.

Mot. 1990/91
Ub65

Västsverige är i ovanligt hög grad beroende av en positiv utveckling inom verkstadsindustrin i allmänhet och fordonsindustrin i synnerhet. Den svenska bilindustrins konkurrensförmåga har en avgörande roll för utvecklingen i stora delar av Västsverige under nittioalet. Problem inom bilindustrin kan drabba Västsverige betydligt hårdare än varvskrisen under sjuttio- och åttioalet. Därtill skall läggas att verkstadsindustrin har ett av sina starkaste fästena i västra Sverige. Den typ av kunskapsintensiv industri som verkstadsindustrin utgör har också osedvanligt stora behov av kompetensutveckling.

Den senaste utvecklingen på den västsvenska arbetsmarknaden visar också med all tydlighet att stora delar av Västsverige är minst lika utsatta som andra svenska regioner, vilka av tradition har ansetts problematiska. Vi har funnit att den nuvarande varselstatistiken i Västsverige är djupt oroande. Vi vet också att utbildningsnivån bland industrisysselsatta snarare är lägre i de västsvenska länen (undantaget Göteborgsregionen) än i Sverige i övrigt. Forskning och utveckling, räknat i FoU-årsverken, har likaså en blygsam plats i de aktuella länenas industrier (främst i Halland och Skaraborg). Ett ytterligare skäl är att de västsvenska länen, i jämförelse med andra svenska län, har mycket få högskoleplatser i förhållande till folkmängden.

Det är därför nödvändigt, att också Västsverige får del av det långsiktiga och preventiva inriktade stöd som genom en utökning av högskoleutbildningen föreslås till stora delar av Sverige i övrigt.

De mindre högskolorna i Västsverige

Utbyggnaden av högskolan i Sverige ses allmänt som ett av de främsta strategiska medlen för Sveriges framtida utveckling. Erfarenheterna från 1980-talet är också att det decentraliserade högskolesystemet fungerar väl i ett effektivt samspel mellan högskola och samhälle. Inte minst har det visat sig att de nya mindre högskolorna på ett positivt sätt har förmått bidra till en förnyelse av den svenska högskolan. Den utbildningspolitik som riksdagen har lagt fast bör därför fullföljas och vidareutvecklas.

För att garantera den grundläggande kvaliteten i framtidens högskolesystem måste emellertid alla högskolor ges en tillräckligt omfattande verksamhet som bas. Det är uppenbart att flera av de nya mindre högskolorna ännu inte har uppnått tillräcklig storlek för att få den stadga som långsiktigt krävs. Således behövs bl.a. ytterligare medel för näringslivsriktad fördjupningsutbildning (inom kurser och linjer), för utbildning inom andra fakultetsområden (språk och naturvetenskap kan nämnas som exempel) samt ytterligare resurser för FoU.

Vid bedömningen av vilka regioner som har behov av en utbyggd högskoleutbildning måste hänsyn tas till de västsvenska länenas stora behov av industriell förnyelse. De västsvenska länen är starkt beroende av bilindustrin och underleverantörer till denna. Inom denna industri minskar nu sysselsättningen kraftigt.

Hänsyn måste också tas till att de västsvenska högskolorna även betjänar geografiska områden med låg utbildningsnivå och glesbygd.

Högskolan i Borås har ansvar för Sjuhäradsbygden som är en del av landet som haft befolkningsminskning och där behoven av utbildningsinsatser för att klara strukturförändringar i teko-krisens spår är stora.

Chalmers tekniska högskola skall förse inte minst Västsverige med civilingenjörer, men också förse Göteborgsområdet med mellaningenjörer.

Högskolan i Halmstad har ansvar för Halland, som har en låg rekryteringstäthet till högskolan, har få moderna industrier och där FoU-avdelningar är få vid de industrier som finns.

Högskolan i Skövde har ansvar för Skaraborgs län, vilket är ett industri- och jordbrukslän, som har en mycket låg andel högt utbildade och som för sin utveckling är i stort behov av kvalificerad arbetskraft.

Högskolan i Trollhättan/Uddevalla har ansvar för utbildningsbehoven i glesbygdsområden som norra Bohuslän och Dalsland liksom för Fyrstadsområdet med sin högteknologiska industri.

Dessa exempel belyser behovet av att högskolorna i Västsverige ges samma möjligheter att utveckla sin utbildning och forskningsanknytning som andra. Exempel visar att behovet av inte minst teknisk utbildning är mycket stort i regionen.

Slutsats

Slutsatsen måste alltså bli att Chalmers och de nya mindre högskolorna i Västsverige, dvs. högskolorna i Borås, Halmstad, Skövde samt Trollhättan/Uddevalla, måste få möjlighet att ytterligare utveckla och utöka ingenjörs- och datautbildningarna. Motsvarande bör gälla för lokala och individuella linjer och fristående kurser.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att förstärka ingenjörsutbildning, datautbildning samt anslaget Lokala och individuella linjer samt fristående kurser.

Stockholm den 6 mars 1991

Jan Fransson (s)

Arne Kjörnsberg (s)

Ingegerd Sahlström (s)

Doris Håvik (s)

Rune Evensson (s)

Lennart Nilsson (s)